

Memo:	Concretisering Plan van aanpak energiearmoede
Relatie:	Beeldvorming 24 november 2022 Montferland
Weth:	Mw. I. Wolsing
Van:	Jan Hutten

Aanleiding

Tijdens de beeldvorming van 24 november is het Plan van aanpak energiearmoede met de gemeenteraad besproken. Hierbij is gekeken naar een verdere concretisering van de in het actieplan voorgestelde activiteiten. In dit memo wordt per onderdeel een voorstel gedaan wat de komende weken/maanden de lokale uitwerking kan zijn.

Plan van aanpak Energiearmoede

In het Plan van aanpak staat onderstaande tabel opgenomen. Vanuit de discussie in de beeldvorming wordt onder de tabel per letter (A tot en met H) gemeld welke activiteiten in praktische zin na vaststelling van het actieplan op 8 december uitgevoerd kunnen worden.

Tabel 1: Oorspronkelijke tabel Plan van aanpak Energiearmoede				
	Bedrag minimaal	Bedrag maximaal	Budget vanuit:	Ten behoeve van:
A	€ 50.000	€ 250.000	Motie Koude-toeslag	Sportverenigingen
B	€ 25.000	€ 75.000	Motie Koude-toeslag	Culturele verenigingen
C	€ 25.000	€ 100.000	Motie Koude-toeslag	Dorpsraden/ wijkverenigingen
D	€ 5.000	€ 15.000	Gemeente	Onderwijs
E	€ 25.000	€ 75.000	Gemeente	Welcom
F	€ 50.000	€ 100.000	Gemeente	Gemeente formatie
G	€ 10.000	€ 25.000	Gemeente	Huisartsen
H	€ 100.000	€ 200.000	Gemeente	Diversen
	€ 290.000	€ 840.000		

Concrete uitwerking Actieplan

Acties letters A, B en C (minimaal € 100.000 – maximaal € 425.000)

Voor het maatschappelijk middenveld: de (sport)verenigingen, culturele verenigingen, wijk- en dorpsraden is voor het boekjaar 2022 een regeling opgesteld (dit ipv januari – september). Deze is in concept gereed. Doel van deze regeling is om de meerkosten huur (voor het verenigingsleven die ruimten huren) en gas/elektra voor ketenpartners met gebouwen tot een maximum van € 5.000 in deze periode te vergoeden (75% van de meerkosten maximaal). Dit ook om de impuls voor verduurzaming van eigendom te blijven stimuleren. Een eerste voorzichtige inschatting levert op dat ongeveer 25 partijen rond of boven de € 5.000 uitkomen. Het merendeel kan voor 2022 met een lager bedrag ter ondersteuning uit.

Zoals tijdens de beeldvorming gemeld en vanuit de quick-scan, het live gesprek met tien grote sportverenigingen en input vanuit enkele dorpshuizen is bekend dat een aantal ketenpartners met aanzienlijke meerkosten van doen hebben. Deze lopen op tot meer dan € 50.000. Een aantal sportverenigingen en dorpshuizen hebben aangegeven deze kosten niet structureel te kunnen dragen. Ook geven dorpshuizen aan de wintermaanden noodgedwongen te moeten sluiten en/of aanvullend tot stevige huurverhogingen over te willen gaan. Dit is maatschappelijk gezien niet gewenst.

Voorstel: inventariseren welke ketenpartners daadwerkelijk financieel stevige meerkosten hebben. Nog even afhankelijk van of men deze als partner op dit moment zelf kan dragen. De volgende partijen zijn al bij ons bekend: Vereniging Hart voor Loil en daarmee ook de hurende partijen binnen Loil, Dorpshuis Zeddam, 't Kelrehuus, Zwem- en poloclub Montferland, Tennisvereniging Didam en tennisvereniging Montferland, Bibliotheek Montferland, Muziekscholen, Welcom, Integraal Kindcentrum De Expeditie Didam, Stichting Dorpsvoorziening Nieuw-Dijk, Stichting Dorpshuis Azewijn, diverse kerkgenootschappen en DVC'26. Voor een deel geldt dat er geen acute betalingsproblemen spelen, bij enkele wel. Dit betekent dat maatwerk noodzakelijk en gewenst is. Daarbij geldt natuurlijk ook dat als we een verhuurder ondersteunen we niet de huurders hoeven te ondersteunen. Met partners in gesprek gaan naar de feitelijke situatie in 2022 in combinatie met de komende winterperiode (tot 1 april 2023). Tot maatwerk per organisatie komen. Waarbij de bijdrage hoger kan uitvallen dan € 5.000. Als voorzichtig maximum wordt gedacht aan € 25.000, mede afhankelijk van de financiële situatie van de partner. Daarbij wordt mede als doel gesteld dat minimaal 50% van dit vergoeding in verduurzaming wordt gestoken.

Actie letter D (minimaal € 5.000 – maximaal € 15.000)

Conform actieplan een bijdrage van € 500 voor iedere (basis)school in de gemeente Montferland. Dit ter ondersteuning van jongeren in de breedte. Het is aan de scholen zelf om tot een nuttige besteding te komen. Gezien het bedrag wordt hiervoor geen verantwoording opgevraagd.

Actie letter E (minimaal 25.000 – maximaal € 75.000)

Diverse partners zijn in oktober uitgedaagd om met het oog op energiearmoede in 2023 tot nieuw aanbod te komen. In onderstaande tabel is weergegeven welk aanbod we in 2023 willen laten uitvoeren.

Tabel 2: Activiteiten sociale activering			
	Onderdeel	Inhoud + extra te bereiken inwoners	Bedrag
1	Formulierenhulp	Extra avond openstelling in diverse kernen. 20 inwoners/ 200 acties. Uitbreiding ambulante ondersteuning: 25 inwoners/100 acties. Uitbreiding team vrijwilligers/stagiairs. Spreekuren op 'vindplekken'.	€ 39.000
2	Schuldhulpmaatje	Uitbreiding aanbod met 8 uur per week: 10 inwoners.	€ 20.800
3	Soep voor iedereen	3 tot 5 keer per week op twee locaties soep voor iedereen + aanvullende activiteiten. Als start voor de maanden januari – april 2023.	€ 17.500
4	Boodschappenkastjes	Een aantal voedselkastjes in de kernen.	€ 2.500
5	Menstruatie- en voorbehoedsmiddelen	Verstrekking van materialen op diverse locaties: gebouwen Welcom, jongerencentra. Optioneel bibliotheek, gemeentehuis, etc.	€ 2.500
6	Cursus omgaan met stress	50 deelnemers laten deelnemen aan een cursus. Tools aanreiken en negatieve gevolgen beperken.	€ 4.000
7	Leefstijlcoach/ luisterend oor	Deels integreren binnen huidige begroting en activiteiten aanbod 2023. Ook uittesten welke behoefte er is, met welk rendement.	€ 2.500
8	Wijk- en dorpsraden/ diversen	Extra te organiseren aanbod gedurende de wintermaanden (bv. KBO Beek)	€ 12.200
		Totaal 2023	€ 100.000

Actie letter F (minimaal € 50.000 – maximaal € 100.000)

In het plan van aanpak is hiervoor een maximumbedrag van € 100.000 voor formatie opgenomen. Op dit moment is een concept voorstel in routing waarin blijkt dat extra ambtelijke inzet noodzakelijk is om alle diverse acties te kunnen ondersteunen en uitvoeren in de lijn (oa. registratie/beoordeling en afhandeling). Dit budget wordt zodoende benut.

Actie letter G (minimaal € 10.000 – maximaal 25.000)

In het actieplan was een budget opgenomen om de praktijkondersteuner jeugd bij de huisartsen (POH-er) te versterken. De afgelopen maanden is echter al besloten om een 3^e POH-er jeugd in Montferland te werven. Het budget zoals in dit actieplan opgenomen is zodoende niet noodzakelijk. Het kan voor een andere activiteit of niet worden aangewend.

Actie letter H (minimaal 100.000 – maximaal 200.000)

Aanvullend voorstel 1: Voedsel-/Kledingbank en Groentetuin

Tijdens de begrotingsraad 2023 is een motie hierop ingediend. Hiervoor is zo is gebleken brede steun, zowel in de gemeenteraad als ook mondeling verwoord vanuit het college van B&W. Voorgesteld wordt om met de 3 partijen in gesprek te gaan om te beoordelen wat er nodig en gewenst is. De bijdrage per partij zal verschillen. De indruk is dat de voedselbank het grootste bedrag ontvangt, de kledingbank een beperkter bedrag. Bekend is dat de groentetuin met een bedrag van rond de € 1.000 al enorm geholpen is. Dit wordt maatwerk.

Voorstel aan de gemeenteraad: voor de 3 genoemde partijen een maximumbedrag van € 50.000 beschikbaar stellen. Hiervoor maatwerk leveren. De gemeenteraad wordt hier actief over geïnformeerd, inclusief de gemaakte afweging.

Aanvullend voorstel 2: Noodfonds voor inwoners boven de 120%

Tot op heden kunnen inwoners tot veelal 120% gebruik maken van diverse regelingen. Door het vorige voorstel wordt de Meedoenregeling in 2023 verruimd. Toch zullen ook op andere terreinen inwoners financieel in de knel komen. Met name voor situaties waar er sprake is van gezinnen met jonge kinderen en/of dreigende huisuitzetting willen we als gemeente, waar dit financieel kan, coulant omgaan met onze inwoners. Je zou kunnen denken aan het eenmalig kwijtschelden van de OZB, maar ook aan een eenmalige financiële bijdrage.

Op het moment van schrijven is het lastig om in te schatten hoeveel spoedsituaties er zullen ontstaan. Duidelijk is dat we als gemeente niet de energiekosten van inwoners kunnen compenseren. Hiervoor zijn gemeenten namelijk niet financieel draagkrachtig genoeg. We willen een aantal kaders opstellen om willekeur te voorkomen.

Voorstel aan de gemeenteraad: voor 2023 een noodfonds van € 75.000 instellen. Hiervoor nadere kaders opstellen. Deze worden door B&W opgesteld en uw raad via een raadsbrief gepresenteerd.

Tabel 3: Aanpak Energiearmoede Montferland 2023			
Voorstel	Bedrag	Toelichting:	Ten behoeve van:
1	€ 425.000	Bijdrage maximaal € 5.000 + maatwerk (bevoorschotting) Relatie Motie Koude-toeslag	Sportverenigingen, Culturele verenigingen en Dorpsraden/ wijkverenigingen
2	€ 15.000	Bijdrage per school	Onderwijs
3	€ 100.000	Activiteiten ter versterking van deelname aan de samenleving en ter ondersteuning aan kwetsbare inwoners.	Diverse organisaties Montferland
4	€ 100.000	Ambtelijke formatie tbv uit te werken maatregelen.	Gemeente Montferland
	€ 640.000	Voorstellen oorspronkelijk Plan van aanpak energiearmoede	
1 = nieuw	€ 50.000	Bijdrage ter ondersteuning van activiteiten.	Kleding- Voedselbank en Groentetuin
2 = nieuw	€ 75.000	Noodfonds inwoners boven 120%	Inwoners gemeente
Totaal	€ 765.000		
Dekking 2023 ten laste van de Algemene Reserve gemeente Montferland			

=====

Hieronder zijn een tweetal voorstellen uitgewerkt in relatie tot de bespreking tijdens de Beeldvorming van 24 november. Voor beide voorstellen geldt dat hiervoor binnen het Actieplan Energiearmoede geen budget beschikbaar is. Mocht uw gemeenteraad een voorstel willen overnemen dan is amendering van het Raadsvoorstel zodoende een voorwaarde. Dit aangezien er aanvullend budget 2023 nodig is (= budgetrecht gemeenteraad).

Optioneel 1: Ophoging regeling Meedoen naar 130%

Zoals ook in de raadsvragen beantwoord nemen op dit moment 1.096 inwoners deel aan de Meedoenregeling. Dit zijn 524 gezinnen. De deelname is de afgelopen jaren stabiel. Uitbreiding van de Meedoenregeling van 120% naar 130% zal naar verwachting een toename van de doelgroep betreffen met 500 inwoners.

- Gevolg is dat de gemeentelijke bijdrage voor de Meedoenregeling stijgt met € 250.000
- Qua uitvoeringskosten ambtelijk moet rekening worden gehouden met een investering van € 75.000 (1 fte = 500 keer 3 uur beoordeling per aanvraag).

De totale kosten bedragen voor 2023 **€ 325.000**. Binnen het actieplan is hiervoor geen budget beschikbaar. Mocht uw raad hiervoor kiezen dan is amendering van het raadsvoorstel noodzakelijk.

Noot: ophoging van de Meedoenregeling naar 130% vraagt in de loop van 2023 een herbeoordeling. Wil uw raad op dat moment deze normering handhaven? Voor de verruiming is geen structureel budget beschikbaar, dekking vanuit de Algemene Reserve is geen duurzame oplossing. Tijdig in het najaar van 2023 een oordeel vormen wat te doen per 2024 en hiervoor volgend najaar met een aanvullend voorstel komen.

Optioneel 2: ophoging bijdrage energietoeslag

In 2022 is vanuit het Rijk een regeling Energietoeslag ingesteld. In Montferland hebben op dit moment rond de 1.400 inwoners hiervan gebruik gemaakt. De verwachting is dat dit jaar er 1.600 inwoners deel gaan nemen. De gemeentelijke uitgaaf wordt zodoende € 2.080.000, nog afgezien van de lokale uitvoeringskosten. Het inschatting is dat inkomsten en uitgaven van deze regeling (voor 2022) redelijk in evenwicht zullen zijn.

Tijdens de Beeldvorming is geopperd om een doorrekening van de gemeentelijke meerkosten mocht Montferland ervoor kiezen om een extra bijdrage aan inwoners te verstrekken. Hieronder een doorrekening van de mogelijke meerkosten bij verschillende varianten:

- A. Ophoging van 120% naar 130%. De verwachting is dat 400 huishoudens extra in aanmerking komen voor deze energietoeslag. Dit kan gezien de huidige over intekening van de huidige regeling een conservatieve inschatting zijn.
- 400 keer € 1.300 = € 520.000
 - 400 keer € 800 = € 320.000.
 - 400 keer € 600 = € 240.000.
 - 400 keer € 400 = € 160.000.
 - Aanvullende kosten formatie uitvoering Energietoeslag. Kosten formatie 300 keer 2 uur = 600 uur, is circa € 22.000. Totale meerkosten: oplopend van minimaal € 160.000 + € 22.000 = € 182.000 naar € 542.000.
- B. Bovenop variant A kan ervoor gekozen worden om aanvullend de doelgroep verder op te hogen naar 140%. De verwachting is dat aanvullend 750 inwoners dan door deze verruiming in aanmerking komen voor een bijdrage. De bijbehorende kosten zijn dan:
- 750 keer € 1.300 = € 975.000
 - 750 keer € 800 = € 600.000
 - 750 keer € 600 = € 450.000
 - 750 keer € 400 = € 300.000
 - Aanvullende kosten formatie uitvoering Energietoeslag. Kosten formatie 750 keer 2 uur = 1.500 uur (= 1 fte), is circa € 75.000. Totale meerkosten: oplopend van minimaal € 300.000 + € 75.000 = 375.000 naar € 1.050.000 .

Voor deze optie is in het Actieplan Energiearmoede geen budget beschikbaar.

Tabel 4: maatregelen optioneel			
	Budget	Activiteit	Ten gunste van:
Optie 1	€ 325.000	Ophoging Meedoenregeling naar 130%	Inwoners gemeente
Optie 2	Minimaal € 182.000 - Maximaal € 1.050.000	Verruiming regeling Energietoeslag	Inwoners gemeente

Steunmaatregelen rijksoverheid 2022 (stand 10 November 2022)

Aangekondigd in 2021:

- Eerste 150 miljoen voor gemeenten om energiearmoede huishoudens te ondersteunen.

Aangekondigd en uitgevoerd in 2022:

- Verlaging energiebelasting op elektriciteit voor huishoudens en bedrijven
- Hogere teruggave energiebelasting €560 naar €785.
- Tweede, additionele 150 miljoen voor gemeenten om energiearmoede huishoudens te ondersteunen.
- Verhoging energietoeslag voor uitkeringsgerechtigden en mensen die 120% sociaal minimum verdienen. Verhoging naar €800 (eerder €200). Later verhoging naar €1300. Deze verhoogde toeslag wordt in 2023 opnieuw uitgekeerd. Gemeenten kunnen al in 2022 €500 van de energietoeslag voor 2023 uitkeren.
- Energie BTW verlaging van 21% naar 9% (aardgas, elektriciteit en stadsverwarming).
- Verhoging minimum loon met 10%
- Prijsplafond: huishoudens met een gemiddeld verbruik betalen de gemiddelde energieprijzen van januari 2022. Gaat in vanaf januari 2023. 40 cent/KWh en €1.45 m3 gas. Kosten gelden voor gebruik van 2900 kilowatt uur en 1200 m3 gas.
- 190 euro voor alle huishoudens met een stroomaansluiting in november en december 2022.
- Nationaal isolatieprogramma start in 2023.

Bronnen:

Maatregelen om de hoge energieprijzen te compenseren | Koopkracht | Rijksoverheid.nl

National fiscal policy responses to the energy crisis (bruegel.org)